SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:805

av Sten Bergheden (M)

Det offentligas konkurrens gentemot civilsamhället

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att analysera det offentligas konkurrens med civilsamhället för att motverka osund konkurrens och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Grundläggande är att villkoren för offentlig och privat näringsverksamhet är likartade, dels av rättviseskäl, dels på grund av att osund konkurrens begränsar innovation och tillväxt. Inte minst finns det risk på lokal och regional nivå att små och medelstora företag drabbas av osund konkurrens om och när offentliga aktörer bedriver någon form av näringsverksamhet. Det kan handla om kommuner som driver allt från gym till försäljning av maskiner.

Det är ett hot mot konkurrensen då en offentlig aktör kan ha ensamrätt på infrastruktur samt har tillgång till skattemedel. Det är därför positivt att den tidigare regeringen beslutat om nya regler för offentlig och privat konkurrens som gäller sedan sommaren 2026. Men en aspekt kring detta har hamnat i skymundan, nämligen att det inte bara är privata verksamheter som utsätts för osund konkurrens av kommuner. Det finns exempel på kommuner som har långtgående verksamheter som konkurrerar med civilsamhället. Exempelvis erbjuds av kommuner på flera håll en mängd olika och kostnadsfria aktiviteter riktade till seniorer. Detta trots att det finns landstäckande seniororganisationer vars verksamhet bygger på just aktiviteter men ofta till självkostnadspris.

Det är orimligt med osund konkurrens från kommuner gentemot civilsamhället och det medför dessutom att civilsamhällets viktiga arbete och dess demokratiaspekt riskerar att gå förlorad. Dessutom kan det ifrågasättas om kommunala gratisaktiviteter för vissa intresse- eller åldersgrupper, som civilsamhället redan anordnar och bygger på sin

verksamhet på, är något som kommuner alls ska syssla med när samma kommuner dels inte alltid klarar sitt kärnuppdrag, dels efterfrågar utökade statsbidrag från staten.

Nämnda utveckling behöver analyseras och vid behov motverkas; det offentliga ska inte konkurrera med varken det privata näringslivet eller civilsamhället. Därför bör en analys göras kring om det behövs ett komplement till nuvarande konkurrensregler.

Sten Bergheden (M)